

Bir Öğretmenlik Hatırası

Orhan ÜLKÜLÜ



Öğretmenlikte hemen hemen 40 yılım geçti. Bu 40 yıl zarfında değişik şehirlerde ve okullarda, öğretmen arkadaşlarım ve öğrencilerimle geçmiş olan günlerimden hatırladığım, anlatabileceğim ve kocaman bir kitabı, bir anılar kitabını doldurabilecek sayıda güzel anılar var. Bunların içinde kızım Pınar Ülkülü'nün çok sevdiği ve aylardır yazılmasını istediği ve dilediği şu anıyı yazmak gerekli oldu.

Balıkesir Ticaret Lisesi Fransızca öğretmenliği yaptığım sırada bir gün lisenin 2 inci sınıf öğrencilerinin sınıfına girdiğimde kara tahtada tebeşirle çizilmiş bir resim gözüme ilişti. Onun bana ait olduğunu hemen sezindim. Oraya bakıp da bunun ne olduğunu öğrencilerime sorsam onların tasarladıkları bir oyuna gelmiş olacağımı kavradım. Çünkü hepsinin niyeti derisi kaynatmaktan başka bir şey değildi. O yüzden, tahtadaki bu resmi görmemiş gibi davranarak derse başladım.

Bu benim otomobilimin resmiydi. Otomobil bir eşeğin kuyruğuna bağlanmış, tekerlekleri fırından çıkmış eğri büğrü yamru yumru simitlere benziyordu. Kaporta içinde saklı duran belki de yanmayan farlarının üstünde her iki tarafta yani sağda solda birer mum dikiliydi. Arkada gözlükleriyle adeta soluk soluğa görünen onu itmekte olan bir kişi çizilmişti. Kuşkusuz o da bendim.

O sınıfın öğrencileri içinde arkadaşlarından 1-2 yaş büyükçe ve lisenin müsamere kolu başkanı olarak benim okul için sahneye koyduğum piyeslerde daima komik güldürücü rollere

çıkan yetenekli bir öğrencim olan Mehmet Şahin ders bittiğinde “Öğretmenim tahtada bir resim var. Onu gördünüz mü?” dedi.

“Evet, gördüm.” dedim. “Onu çizen diğer sınıftan bir öğrenci biz sınıfa girerken kaçıp gitti. Zaten sizde öğretmenim aynı anda sınıfa girdiniz. Bu terbiyesizliği yapan öğrenciyi yakalaysaydım onu iyice bir pataklardım.” Tabii pataklamak çocuklar arasında dövmek anlamına kullanılan bir sözcüktür.

Güldüm. “Niye pataklayacakmışsınız?” dedim. “Bu gayet güzel bir karikatür. O çocuk kimse onu tebrik etmek lazım. Çok ustaca çizilmiş bir karikatür bu. O çocuğu tanımak isterim.”

“A, öğretmenim biz de sizin kızacağınızı düşünüyorduk. Doğrusu biz olsak kızardık.” dedi.

Burada sayın okuyucularım biraz duralım. Öncelikle resimde çizilmiş olan o şahane otomobilin nasıl elime geçtiğini size anlatmak isterim.

Ben Fransızca öğretmeniyim ama o günlerde ders verecek kadar İngilizce de öğrenmiş olduğum için okulda da bazı sınıflara İngilizce dersi vermekteydim. Bu otomobil benim çocuğuna İngilizce dersi verdiğim, İzmir'den Balıkesir'e Verem Savaş Dispanserine tayin edilmiş bir doktorun artık çalışmayan ve bir kamyonu yükleyip Balıkesir'e getirmiş olduğu hemen hemen hurda bir arabaydı. Bana verdiğim dersten borçlu olan doktor katkıda bulunacağım ufak bir miktar paradan sonra bu otomobili vererek borcunu ödemeyi teklif etti.

Ben de çarnaçar bu teklifi kabul ettim. Çünkü bu parayı alabilmenin biraz uzun süreceğini düşündüm. Otomobil Balıkesir'in ünlü tamircilerinden Boncuk Hüseyin ve Kara Niyazi lakaplı iki ustanın işlettiği tamirhaneye onarılmak üzere bırakıldı.

Şöyle böyle 20-30 gün sonra elden geçirilerek rektifiye edilmiş bir surette, çalışır vaziyette bana teslim edildi. Benden bir yaş küçük kardeşim otomobil kullanmayı biliyordu. Ben de onun öğretisiyle çok kısa bir sürede ehliyetimi aldım.

O tarihlerde Sıraçşmeler semtindeki Yıldırım Beyazıt Camisi bitişiğindeki Gazi İlkokulunun binasının yarısı Ticaret Lisesine tahsis edilmiş bulunuyordu. Ben okulun çıkış kapısı önüne arabamı bırakır dersim bittiğinde arabaya binerek evime dönerdim.

Onun çakaralmaz motoru bazen bir türlü çalışmazdı. Sanki araba bana ve öğrencilerime biraz naz etmek ister ve okuldan ayrılmamak için ayak diretirdi. Ön taraftaki krank yatağı deliğine sokularak çevrilen dirsek biçiminde demirden bir aygıtla otomobil çalıştırılır ancak bunda da her zaman başarılı olunmazdı. Böyle zamanlarda bunu fark eden öğrencilerim imdadıma yetişirler "Öğretmenim siz direksiyona geçin, biz arkadan itelim." derlerdi. O zaman otomobil hemen çalışırdı.

Aslında Balıkesir'de o günlerde üç-dört taksiden başka bir vasiya göze çarpmazdı. Hele hele hiçbir öğretmenin elinde hurda da olsa bir otomobil bulunmuyordu. O bakımdan ben bu hurda araba sayesinde kendisine gıpta ile bakılan biriydim.

Şöyle böyle 15-20 günlük bir şoförken, günlerden bir Salı günü, köylülerin yüklü eşekleriyle ve öküz arabalarıyla gelmiş oldukları şehir meydanından geçerken otomobil birden stop etti. Meydanın tam ortasında kala kaldık. Direksiyondan ellerimi çekip yana bırakıverdim ve meydanın karşısında dükkânları olan talebelerimden birinin beni görerek yardıma gelmesini beklemeye koyuldum.

O dükkânlardan birinde daha önce adı geçen Mehmet Şahin'in babasının iplik ticareti yaptığı dükkânı vardı. Caddenin öbür tarafındaki köşede, babası Balıkesir'in en zengin kuyumcularından olan öğrencim Ahmet iri yapılı neşeli bir çocuktü. Ekseriya dükkânda kalır ve babasına yardımcı olurdu. Onlardan herhangi birinin gelebileceğini düşünerek beklemeye başladım. Bu arada köylülerin ve arabaları çeken öküzlerin 20. yüzyılın Fransız otomobil sanayinin ünlü markası olan bu benim Peugeot arabamın yanından burun kıvrarak ve alaycı bakışlarla geçip gittiklerini fark ediyordum.

Çok geçmeden güçlü kuvvetli Ahmet koşarak imdadıma yetişti. "Öğretmenim siz hazır olun, ben arkadan iterim." dedi. Otomobil onun bir itişiyile çalışmaya başladı. Ben de Ahmet'e teşekkür edemedim oradan nasıl kaçtığımı bilemedim. Bu suretle bu sevgili talebemin yardımıyla bu sıkıntılı durumdan kurtulmuş oldum. Derin bir nefes aldım.

Burada tekrar başa dönelim. Bu karikatürle ilgili konuda benim niçin kızmadığımı merak eden öğrencim Mehmet Şahin'e şöyle dedim: "Bence bu karikatür çok yetenekli bir kişi tarafından gerçekten ustaca düşünülmüş ve ustaca çizilmiş bir karikatür.

"Bu endüstri harikası otomobil bir eşeğin kuyruğuna bağlanıp çekiliyor. Farların yerine mum dikilmesi çok güzel, arkasına da gözlüklü olarak benim resmimin çizilmesi çok yaratıcı bir düşünüş. Bu çocuk ilerde bana göre çok ünlü olur. Bu yüzden ona hiç kızmadım. Bir de bu karikatür bana bundan asırlarca önce, yani milattan 4-5 yüzyıl önce yaşamış Alkibiyad isminde Atinalı bir generalin öyküsünü hatırlattı.

Yunanistan'ın Isparta ve Atina şehirleri arasındaki rekabete dayanan mücadelelerde ve deniz savaşlarında ün kazanmış olan bu general küçük yaşta öksüz kaldığından, büyük devlet adamı yakın akrabası Perikles'in yanında büyümüş ve yetişmiş ve ayrıca ünlü filozof Sokrates'in öğrencisi olmuş. Bu namlı şanlı ve çok yakışıklı general her gün tüyleri pırıl pırıl yanan çok güzel bir köpekle Atina sokaklarında gezintiye çıkarmış. Atinalılar çok saygı duydukları bu kahraman ve yakışıklı generalin köpeğiyle gezinmesini zevkle seyretmek ve onu selamlamak için dükkânlarından fırlarlar, saygılarını gösterirlermiş.

Bir gün generalin köpeğinin kuyruğunun hemen hemen yarı yarıya kesilmiş, güdük bir köpek haline gelmiş olmasından halk şaşkına dönmüş ve aynı zamanda bu güzel köpeğin çirkinleştirilmiş olmasına üzülmüşler. Bu kuyruğun niye kesilmiş olduğunu günlerce merak etmelerine rağmen cesaret edip bunu generale sormamışlar.

Generalin ara sıra dükkânına uğrayıp birkaç dakika sohbet ettiği bir dükkân sahibinden bunu generale sormasını rica etmişler. O kişi nihayet müsait bir günde bütün cesaretini toplayıp Alkibiyad'a Atina halkının bu merakını iletmiş, "Köpeğin kuyruğunun niye kesilmiş olduğunu size sormamı rica ettiler. Ben de bunu öğrenip onların bu merakını gidermek isterim." demiş.

Alkibiyyad bunun üzerine 'Ben demiş 10 yıldır Atina'yı idare ediyorum. Atina halkının 10 yıldır benim yönetimimde mutlu yaşadıklarını bana gösterdikleri sevgi ve saygıdan anlıyorum. Bundan da çok memnunum ama 10 yıl oldukça uzun bir süre. Artık benden usanmaya başlayacaklar ve beni yönetimden uzaklaştırarak kendilerine yeni bir lider arayacaklar.'

"Onun için hakkımda çeşitli bahaneler uydurarak çeşitli dedikodular yaratarak çeşitli iftiralar öne sürerek beni kötülemek ve böylece beni yıpratmak niyetinde olabilirler. Ben işte halkı bu dertten kurtarmak için köpeğimin kuyruğunu kestim. Bugün Atina halkının ağzında sadece benim köpeğimin kuyruğu var. Artık benimle ilgili olarak bunu sorgulayacaklar, bunu konuşacaklar." demiş.

İşte dedim öğrencilerime "Siz de beni çok seviyorsunuz. Biliyorum. Ancak bir gün benim dersimden kırık not almış olular olacaktır. Bir gün bu ders sizlere zor gelmiş olabilir. Yahut sizi azarlamış, haşlamış da olabilirim. Bu da sizi çok incitir ve size dokunur. O zaman bana kızgınlığınızdan dolayı hakkımda yalan yanlış sözler söylememeniz için benim bu hurda otomobilim sizin için en güzel bir konuşma konusu şimdi. Artık sizin için başka bir şey uydurmak gerekli değil. İşte bu yüzden ben bu karikatürü çizen çocuğa hiç kızmadım, onu tanımak istedim." dedim.

Tam o sırada arka sıralarda oturan, babası meslek okulunda marangozluk öğretmeni olan Yüksel isminde terbiyeli ve sessiz öğrencilerimden biri ayağa kalktı ve "O resmi ben yaptım öğretmenim." dedi. Onu övdüm. "İlerde çok sanatkâr bir karikatürist olacağını umuyorum." dedim.

Bu çocuk okulu bitirdikten sonra babasının Bursa'ya tayini üzerine Balıkesir'den ayrıldı. Daha sonra kendisine ait herhangi bir haber alamadım. Onu hâlâ merak ederim.

Benim bu konuşmamı bütün öğrencilerim unutmuş olsa bile bu öğrencim ve Mehmet Şahin herhalde unutmamış olacaktırlar. Ben de hemen hemen o günden bu yana bu anımı hiç unutmadım. Daha sonra Ankara'da görevli olduğum diğer okullarda öğrencilerimi dinlendirmek ve biraz neşelendirmek için eski hatıralarımdan söz ederken bir katkı olsun diye bu anımı da onlara anlattım.

Bu anıları dinlerken öğrencilerimin çok zevk aldıklarını, mutlu olduklarını gördüğüm için mesleğimin ne kadar güzel bir meslek olduğunun her gün bir parça daha farkına varırdım. Öyle sanıyor ve umuyorum ki diğer öğretmen arkadaşlarımız da benim gibi aynı mutlulukları duymuşlardır.

Orhan ÜLKÜLÜ



Indira Gandhi
1917-1984

*Hindistan Başbakanı Indira Gandhi, yaptığı bir konuşmada çalışmakla ilgili şu ilginç anısını anlatır:
Babam iki tür insanın olduğunu söylerdi: İş yapanlar ve yapılan işten kendilerine pay çıkaranlar.
O, benden birinci grupta yer alarak çalışmamı istedi.
Çünkü orada diğerlerinden daha az rekabet vardı.*